

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Elofizetési árak:		Vidékre külvise:	
Helyben:		Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Fél évre . . . 8 kor. — fill.
Egy évre . . . 5		Negyed évre . . . 4	Egy óra . . . 1
Fél évre . . . 2		Egy óra . . . 1	Egy óra . . . 1
Negyed évre . . . 1		Egy óra . . . 1	Egy óra . . . 1
Egy óra . . . 1		Egy óra . . . 1	Egy óra . . . 1
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **II. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és (többsz.)
 megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szö
 4 fillér.

Adalék a közigazgatás reformjához.

Ha valaki a közigazgatás utvesztő tömkelegében biztosan akar haladni, nem elég a gyakorlati tudomány, hanem ismerni kell azt elméletileg is. A gyakorlati ember mindig felszeg marad és nem tud felülemelkedni a schablonon. Azt az ismeretet, a mit a közigazgatási jog terén szereztem, csak főbb vonásokban iehet ezen lap hasábjain feltüntetni.

Elméletileg a közigazgatási jogtudomány két részre oszlik, u. m.:

1. Államigazgatás, mely magában foglalja mindazon rendszabályokat és törvény erejével bíró szokásokat, melyek az államigazgatás különböző ágazataira vonatkoznak, ilyenek: az igazságszolgáltatás, a pénz, a hadügy és a szorosabb értelemben vett közigazgatás rendezése.

2. Törvényhatósági közigazgatás, mely alatt azon törvények és törvény erejével bíró rendeletek összesége foglaltatik, melyeknek gyakorlati alkalmazása által az állam belső rendének fentartása, az állampolgárok személyes és vagyónbiztonságának megőrzése, és a közjólét fejlesztése célozotatik.

Midőn megnyugodhatunk abban, hogy az államigazgatást egy parlamenti felelős kormány vette kezébe, ennek szükséges folyamánát képezi, hogy a közigazgatás is az alkotmányos élet és a gyakorlati közszükséglet igényeinek megfelelőleg rendeztessék be.

Nagy feladatok megoldása előtt állunk, midőn arról van szó, mily igazgatási intézmények és formák felelnek meg jobban hazai jogviszonyunknak? Miként rendezendő be a hatósági eljárás és a közigazgatási ügyvitel? Vajjon feladjuk-e alkotmányos életünk több százados biztosítékát a törvényhatósági önkormányzatot, vagy megengedjük a hatalomösszpontosítását a kormány kezébe? Vajjon célszerűbb-e a kinevezési rendszer a választásnál?

Mindezen kérdések megvitatása szorosán az elmélet körébe tartoznak. Sajnos tapasztalhatjuk azonban, hogy a közigazgatási jog nem műveltetik kellően a jogtudósok által. Parlagon hagyják heverni azt a hálás talajt, a mit gróf Széchenyi István, báró Eötvös József, Szalay László, Csengeri Antal, Kossuth Lajos, részint a közigazgatás reformja tárgyában nagy eszméik által műveltek.

Tagadhatatlan, hogy nem könnyű közigazgatási jogot megalkotni, mely állandó rendszert állapít meg, mert az emberi művelődés előre haladásával, újabb és újabb igények támadnak fel a közjólét fentartására; de az is bizonyos, hogy a közigazgatási jognak mai commentatorai hézagos munkát teljesítenek, midőn megelégesznek azzal az alapfogalommal, hogy a közigazgatás a hasznosság és célszerűség tudománya, erre nézve pedig elegendő a fennálló törvényeknek és rendeleteknek ismertetése. Nem elegendő ez a megnyugvás, mert mindég arra kell törekedni a mi hasznosabb, a mi célszerűbb.

Sokkal szerencsésebbek az osztrákok, mivel ezek egy olyan író kaptak Stein Lőrincz bécsi egyetemi tanárban a ki az ő „Verwaltungslehre“ című nagyszabású munkájában az államigazgatás és közigazgatás tanát elméletileg olyan rendszerbe foglalta össze, a melyet még kivüle senki nem állított elő.

Hasonló hírnévnek örvend a nagy német jogtudós Gneist Rudolf a ki „Jogállam“ című munkájában a jog törvény és igazság alapján állítja fel a valódi jogállamot.

A toárendás.

(Kronikás történet a halász életből.)

Irtá: **Ijabb Möricz Pál.**

II.

Toárendás Török László nemzeti ur seiyeméletet élt a vizek partján. Más a fekete földje után sem aratott dusabban, mint Török László ur és a többi piros-pozsgás halásztársai a tiszta áldott medréről, a szárnyas vadtól, a sokasága miatt lomhult haltól lepelt szigetes, ligetes kiöntésekből... Ezernyi és ezernyi ember elégedetten, szabadon élt az alföld vizeiről. Hajósok, halászsok, vizimolnárok mindannyian vagyonszerzők voltak.

És mikor nemzeti Török László ur dudaszó mellett a „keszeg“-ben mulatozott, vagy az „arany csukában“ a Murkáék szapora cigánymuzsikája mellett virradtig virradtig rakta a hátra kötött fejü, kormos fekete szemü, a gyöngö violaszál szép korezmárosnéval a kedves toborzót, a Jó Pálost; dehogyan is álmolta volna valaki, következék még idő, midőn a törökverő szegedi ős halászsok hajdani gazdagságát, dicsőségét, mint egy a mulandóság szemfedőjeként egy régi

tépett, „zöld háló zászló“ fogja béta-karni.)

Ámde Török László nemzeti ur nem ígért malacot a cigánynak, mint a paraszt, hanem halat. Nagyokat dobantott, nagyokat kurjantott:

— Huzd rá cigány halat adok!

A cigány huzta, pedig már a vonón majd összegémberegett az uja. A félszemű klarinétos fűtta, pedig már majd kiszakadt a ripacos füstös pofája. A halászcárda kapatos vendégei pedig a magyarádi bortól nekitüzesedve danolták a toárendás uram legkedvesebbik toborzóját:

Szól a levél a csordásról,
 Ki lelta a hideg.
 Három tehén
 A kutra mén,
 Meginná a vizet . . .
 Jaj, rózsám oda vagy.
 Szerelmednek, galambodnak
 Rabja vagy;
 Ezer a baj, nem kettő.
 Kilyukadt a serpenyő.

* Kovács János „Szeged és Népe“ pályá korszoruzott mű 276—275 lapján a régi halász életéről érdekes adatok olvashatók.

Mindenkinek van szeretője,
 Csak én nekem nincsen,
 Kinek kettő, kinek három,
 De nekem egy sincsen.
 Ha az Isten egyet adna:
 Ugyan megbecsülném!
 Kezét lábát összekötném,
 A füstre föltönném,
 Hogyha szépen könyörögne,
 Onnet is lövönném,
 Előfognám kapafokkal,
 Jól mögvergetném!

Hajtsd rá, nyomintsd rá,
 Szegény legény bunkozd rá . . .

Török László nemzeti urék ezzel a fortélyos szöveggel szokták dalolni a híres Jó Pálost, melynek a zenéje különben dudaszóval rendkívül kurucz . . . Aztán mégis megvirradt . . . Hamvazó szeredára virradt fel. A zárt ajtók mögé nem igea szagoltak be a bakterek vagy a czirkáló hajduk. Vagy ha szagoltak is, a kocsmárosnak is volt annyi magához való esze, hogy lámpás helyett magyarádi boros kancsóval fogadta a kapuajtón koczogató baktereket, már ha pedig azok egyszer orrokat a kancsóba ütötték . . . Még magok is buzdították a kocsmáros.

Nem új eszmék ezek előttünk sem mert a mi derék miniszterelnökünk is ezen eszmék alapján akarja megvalósítani a jó közigazgatást. Adja Isten, hogy sikerüljön neki!

Ha vissza emlékezünk azon elvi magaslaton álló parlamenti beszédekre, amelyek ellenzéki képviselőink a Bánffy-féle törvény javaslattal szemben a közigazgatás államosítása ellen elmondottak: az igaz hazafiságnak lángja még most is kigyulad keblünkben.

A Bánffy féle törvényjavaslat összezsugorodott ugyan, de még is törvénybe lett iktatva, hogy a közigazgatás államosítandó.

De miként?

Nem ismerjük a kormánynak alapelveit, de mert minden kormánynak átka a hatalmi túlterjeszkedés: felő, hogy a kormány a központosítás felé hajlik.

Hogy mi az a központosítás, azt megismerteti velünk egy broschur, a mit Tisza Kálmán 1865-ben ilyen címen tett közzé: „Parlamentí Felelős kormány és Megyei Rendszer.“

Ez a kétségen kívül nagy tehetőségű államférfi sok megszívlelni valót mond el könyvében, amelyek a jelen politikai viszonyok között is megállanak.

Mindenek előtt feltárja a központosításnak büneit. Elítéli azt, mint az egyéni és politikai szabadságra telje-

sen veszélyes intézményt. Bebizonyítja, hogy a központosítás önkényuralomra vezet. Összehasonlítást tesz a központosítás és az önkormányzat között és azon meggyőződésnek ad kifejezést, hogy a megyei és városi önkormányzatot fel kell tartani, mert az a parlamenti felelős kormánnyal nemcsak összefér, hanem ennek működésére, különösen a közigazgatásra jótékony hatással bír.

Fájdalmas csalódást szenvedett a nemzet midőn népszerű ellenzéki vezére politikai elveit későbbben megváltoztatta, mert mint miniszterelnök erős hajlandóságot árult el a központosításra. Megrendszabályozta a politikai és egyéni szabadságot. Főispánjai által üldöztette a hazafiságot. Végre midőn azzal a fegyverrel, mellyel azelőtt a nemzet mellett harczolt, önmagát sebezte meg: a Bánffy kormánya alatt megszavazta a közigazgatás államosítását, sőt javaslatba hozta a törvényen kívüli állapotot is. „Welche Vendung.“

Midőn tehát a közigazgatás reformálásáról van szó, csekély nézetem szerint is, kerülni kell a merev központosítást, mert ez zsidbasztólólag hat az egész államéletre.

A hivatalnok seregét vak eszközzé alacsonyítja le, a kik által a népképviselők szabad választása veszélyeztetik. Ellenben decentralizálni kell a hatalmat, mert nemcsak törvényeink-

ben, de szívünkben él a megyei rendszer, mely a személyes szabadságot biztosítja, mely nemzeti szabadságunknak egyedüli védbástyája volt.

Csak hogy a reformot ne kezdjük mindjárt a legmagasabb fokon, hanem kezdjük meg azt a községeken és kis városokon és így tovább.

Az önkormányzattal együtt jár, hogy a közigazgatási tisztségek ezen is választás által töltsenek be. A választásnak azért is előnyt adok a kormány kinevezés felett, mert a törvényhatóságoknak meg van a maguk történelmi módja, saját szokásai, statutumai, népeinek különös jellege, a miket jobban ismerhet a helyi születésű tisztviselő és jobban tud alkalmazkodni azokhoz, mint egy idegen.

A választott tisztviselőt a közbizalom helyezi hivatalba, nem a protekció. A választott tisztviselők a kormány által vak eszközül nem használhatók fel oly mérvben, mint a kinevezettek. Végre a kinevezett tisztviselők több pénzébe kerülnek az országnak.

A választott tisztviselő azonban viselje hivatalát élethossziglan és attól csak büntető és fegyelmi ítélet által fosztható meg.

De akár választás, akár kinevezés által töltenek be a közigazgatási hivatalok, ahhoz három a törvény által biztosítandó kellék felállítására szükséges u. m.

— Jól van no . . . Hat Török László nemzeti ur mulat, no hadd töltse kedvét.

Török László uram kedvét is töltötte. A „Keszeg“-ből egyenest a bárkákhoz lépett fel. Meg visszafordult a kocsmaajtóból a cigányokhoz:

— Tik meg hé! Gyertek le a Tiszára! A bárkákhoz . . . Odalent majd megkaptátok a nyálazót.

A három cigánynak sem kellett több biztatás. Felette neki vidultak a morék. Egész éjszaka nyúltak a szerszámot, meg eddig nem ütötte markukat a gyantára való; de hát jól ösmerték a gazdag toárendást. Ha nekiszelesedik: még arannyal is szokott az fizetni . . . Tehát a morék nagy vidáman sompolyogtak le a bárkákhoz.

De belekeseredett a cigányokba a vidámság. Felette neki vidultak a morék. Egész éjszaka nyúltak a szerszámot, meg eddig nem ütötte markukat a gyantára való; de hát jól ösmerték a gazdag toárendást. Ha nekiszelesedik: még arannyal is szokott az fizetni . . . Tehát a morék nagy vidáman sompolyogtak le a bárkákhoz.

— Nemzeti Török László uram, instállom, jó volna ez a csuka mézzel?

A nemzeti ur apró tatáros fekete szeme haragosan villant meg. Elértette a cigány csufolódást, mert ekként förmedt rájuk:

— Disznózom a lobogós teremtetét! Hát nem tudod cigány, hogy a fene is jó, csak mézeld be!

A cigányok lapulva kodródtak el a csukával; de bihető, hogy Török László nemzeti ur máskor talárral rakta tele a rücskös képi, rezgős fejű bögös bögőjét.

Azokban toárendás Török László uramat is megtréfálta egyszer a szája.

A felsővárosi részen vagyonos, pénzé gazda volt Tóth János polgar. Jó ösmertésű volt Török László nemzeti uramék együtt. Egy-zer Török László nemzeti uramnak nemely hirtelen jött költségre volt's szüksége. Akkor még bank nem volt Szegeden, pénzé zsidó is csak ritkán; Török László nemzeti ur tehát János barátjához fordult kölcsönpenzért. Hosszu fehér hazban lakott János gazda. Eperfák bölintgattak az eresz előtt. Zsalugateres ablak nyílt az utcára. Félvállra volt lökve a nemzeti Török László uram mentéje és mint aemes ember leereszkedő nyájassággal szólította az öreg földmives gazdát.

— Kedves János barátom, néhány száz forintra van szükségem . . .

— Szívesen nemzeti uram! Mennyit adjak? Az öreg Tóth gazda kérdezte ezt. Hát haromszáz forintot . . .

Öreg Tóth János gazda nem sokáig kotorászott a vasalt ládában. Aranyban, ezüstben olvasta ki az asztalra a pénzt. Még a barátság kedvéért egy kanósó bort is leeresztettek a torok gégan. Még akkor a váltót, a kötelezvényt nem ösmerték. Csak ugy szakállra, bajuszra adott a magyar kölcsön pénzt és becsületes közfogással, parolával pécseteltek meg a kötetést. És minekutánna a nemzeti Török László uram mentéjének az egyik újat madzaggal bekötötték, abba az arany, ezüst pénzt kitűnően raktározták el. Az öreg Tóth János gazda a bucsu parolavált áskor még csak annyit mondott a toárendás urnak:

— Aztán nemzeti Török László uram gondolkozzon rajta, ha majd eljő a fizetés ideje . . .

Mikor a kis ajtón kívül ért, a zsalugá-

teros ablak mordult el nemzeti Török László uram eképpen:

— Disznózom lobogós adta! Gondolkozzék rajta, a ki adta . . .

Ámde a nyitott ablakon át, a zsalugá- ter mögött meghallotta az öreg Tóthné nagyasszony és szólt az urnak. A nagy lányt mindjárt utána szalajtották a toárendás urnak, hogy baj van, forduljon vissza.

Nemzeti Török László uram gyanutlanul tért vissza. Tóth János uram e szóval fogadta:

— Baj van Nemzeti Török László uram!

— Ugyan már mi baj volna?

— Nem jól olvastuk meg a pénzt . . .

— Hisz az kis baj! Török László nemzeti ur vigan rázta ki a ments újából az arany és ezüst pénzt.

Az öreg Tóth gazda pedig, a mint olvasta, olvasta az aranyat, az ezüstöt, egyszerre valamennyi pénzt lesöpörte a kihuzott asztal fiókba. Csak annyit mondott még:

— Nemzeti Török László uram, hát csak gondolkozzék rajta, honnét szerez kölcsön pénzt, mert már én nem adok . . .

Nemzeti Török László uram pedig megvakarta a tarkóját, aztán „disznózom a lobogós adtát“ illedelmesen tovább ment . . . Ha másnál nem, bizonyosan kapott az öreg Manódi görög nélc percentes szükség pénzt. Való igaz, hogy akkortájt két garasban számítottak egy emberséges csukát, de a haltól szinte büzlött a folyó és a tavak, tehát bihető, hogy az öreg Manódi görög nem vesztette oda nemzeti Török László árendás urnál azt a percentes szükség pénzt, mert a rőfös hosszú harsa még akkor sűrűn került a nagy kerítő halóba.

1. Jó minősítési törvény a mi szigoruan betartandó.

2. A tisztviselők szolgálatát szabályozó törvény, hogy mindegyik tudja, mi a joga és kötelessége.

3. Szigorú fegyelmi törvény független bírókkal. Így nem lesz alkalma kijátszani a törvényt némely csalafintas eszű főispánnak, mint azt a multban megbotránkozva tapasztaltuk.

Ezen három kellékhez lesz alkalmam még részletesen hozzá szólni. Végre szólni kívánok a rendészetről és a rendőri biráskodásról is.

Vályi Nagy Gusztáv
ügyvéd.

Uj nemzetiség Erdélyben.

(Levél a székely földről.)

Ha a nemzet beteges nagylelkűségével a hetvenes években feladta az erdélyi magyarságot a nemzetiségek megnyerése érdekében, azt hiszem, most belátja, hogy az óriási áldozat csak arra volt jó, hogy a gazdasági fellendülés feltételeitől nagy nemzeti áldozattal megfosztott magyarságot a végpusztulás felé kergesse s a megerősödött nemzetiségeket még elszántabb ellenségekké tegye.

Hogyan képzelhető el az, hogy a gazdaságilag és az egységben erősebb nemzeti ségek magyarokká legyenek, midőn napról napra látják, hogy itt keleten nem valami kellemes állapot magyarnak lenni s hogy a magyar társadalom nem mutat kívánatos képet, a magyarság gazdaságilag és erkölcsiben fokozatosan szegényedik, a magyar vidék mindig mostoha gyermeke a magyar nemzetnek?

Igen, itt hazánk délkeleti bástyáján, mi — a magyarság — irigykedéssel tekintünk a minket körülvevő nemzetiségekre, a melyek sok látott és láthatlan kéz által vannak segítve, míg mi napról-napra szűkebb helyre szorítottunk össze a gyűrű által, melynek áttörhetlenségéhez a nagy magyar nemzet sok millió áldozattal járult s így nem esoda, ha szívünkben a kétségbeesés ütött tanyát, ha társadalmunk oly siralmas képet mutat, ha a magyarság minden hátrálnunk kell s a nyomunkba lépő szász-ság és oláhság elől ezerek és ezerek menekülnek a szomszédos Romániába, hol már is 200 ezernél több erdélyi magyar él, elhagyatva jogok nélkül s a hol még anynyira sem méltatják, hogy az országos statisztikában megemlítsék anyanyelvük magyar voltát.

A Székelyföldön, mely a magyarságban egységes volt legalább, a több évtizedes visszafejlődés következtében ma több nemzetiségi sáncz húzódik át. A Székelykeresztúrtól Csikszeredáig húzódó szász sáncz a Székelyföldet éppen derékban metszi át. A szászok terjeszkedése még nem volna oly nagy csapás, de mindjárt az, ha az erdélyi nemzetiségi terjeszkedések módozatait ismerjük. Ugyanis a szász vidékek széleit éppen u y veszélyezteti az oláhság, mint a székelyföldét. Már vannak adataink nekünk is, de ezt maga a szász intelligencia sem tagadja, hogy az oláhságba olvadnak be a szászok is, ahol gyöngébbek. Sok szász falu lett oláhvá, az észrevétlenül hozzá települt egyszerű, igénytelen oláhság hatására. Már most, ha a székelyföldet két egyenlő részre osztó szász vonalat tekintjük, észre fogjuk venni, hogy nyomába lép az oláhság észrevétlenül s e nemzetiségi védősánczban végeredményében nem a szászok, hanem az oláhság lesz az ur, mely északkeleten újból bekapcsolódhatik a nagy román oczeánba. A szászok e terjeszkedésével gyöngíti ma-

gát is, de halálos sebet ejt az erdélyi magyarság egységére zömén is és csak az oláhság terjedésének egyengeti, tapossa ki utjait

Szokatlan dolog, hogy valamely állam fentartó nemzetnek egy része szerkeszkedni kénytelen, hogy megmaradhasson a nemzet kötelekében. Az Unió kimondása előtt az erdélyi magyarság adta meg Erdély magyar jellegét, míg annak kimondása után a nemzetiségek megnyerése céljából a magyarság istápolása teljesen elhanyagoltatott. Alkotmányos életünk visszaállta után Erdélyben mindent csak a nemzetiségek érdekében tettünk. Vasuti politikánk is a nemzetiségeknek kedvezett. A Széchenyi István által Magyarország térképén kijelölt vasuti hálózattól eltekintettünk, azt csak Kolozsvárig valószínűsítettük meg s azután egy derékszögű hajlást tette, megdöbbenő gondossággal délre vezettük le a vasuti fővonalat, nehogy vagy egy magyar város, vagy község hasznát lássa annak. Balázsfalva, Medgyes, Segesvár, Nagyszében, Brassó erős nemzetiségű városok s csaknem az egész magyar vidék iparát és kereskedelmét lefoglalták a vasut áldásai révén.

A 30 kilométer távolságban levő Csik-Szereda és Székely-Udvarhely távolabb esnek egymástól ma, mint Brassó és Budapest, melyek között pedig a távolság 800 kilométer. Ma Sepsiszentgyörgy és Marosvásárhely időben és pénzben sokkal távolabb esnek egymástól, mint Predeal Budapesttől. A szász városok egytől-egyig közvetlen kapcsolatban vannak Budapesttel, míg egyetlen egy magyar város sincs Erdélyben ilyen Kolozsvárt kivéve. Aki a magyar városokból akar az ország fővárosába jutni, annak meg kell kóstolnia, hogy egy irányba utazva 24 óráig, mit jelent az időben és pénzben, hogy háromszor kell átszállni, háromszor kell különböző tarifájú jegyet váltania — a magyar államvasutak vonalain. Nyerterményeink szállítási költségei is nagyobbak, mint az oláh és szász vidékéké. Megfoghatatlan, miért kell itt Erdélyben éppen a magyarságnak ily mostoha elbánásban részesülnie.

Szomorú, de igaz, hogy hivatalosan a magyarság nemzetiséggé degradáltatott itt Erdélyben. Nem nemzetifentartó elem az már itt, hanem az elnyomókkal szemben erős harcra folytató nemzetiség; csak az a sajnó, hogy a küzdelem még eredménytelen sem kecsegtet, mert lépésről-lépésről hátrálnunk kell s a nyomunkba lépő szász-ság és oláhság elől ezerek és ezerek menekülnek a szomszédos Romániába, hol már is 200 ezernél több erdélyi magyar él, elhagyatva jogok nélkül s a hol még anynyira sem méltatják, hogy az országos statisztikában megemlítsék anyanyelvük magyar voltát.

A magyar haza határain belül tehát egy új nemzetiséget létesített beteges nemzetiségi politikáok, hol az elkapott nemzetiségekkel szemben a magyarságnak kell kétségbeesett harcra folytatniok a magyar szőért, magyar jellegért.

Eljöhét még az az idő, midőn a régi Erdély helyén valóban két nemzetiség fog érdekében küzdeni s ezek közül az egyik a székely magyar lesz politikailag is. Ebben az irányban haladunk, de erről az irányról a magyar nemzeti irányra való áttérésünk szükségességét hogy belássuk, hozza meg ez az ujeztendő.

(b. o.)

Kinizsi levele.

(Vázsonyi Vilmoshoz.)

Adassék e levél Vázsonyi Vilmosnak, Kinek a vérével kardot soh'se mosnak, Ki jól tud beszélni, de tüzelve néha Olyat is mond szája, mi egy kicsit léha. Öcskös! Veszemészre; nagybátran a szád jár, Zörögsz, mint a druzsád! Vilmos német császár, Szavad bár nem hallik ide mennyországba, Olvastam. Kiirták „Debreczen” — ujságba.

„Debreczen” — ujságot olvasom örömmel, Tele van lángoló, szent honszerelémmel. Vitézlő harciosa büszke magyar fajnak, Melyért a szemébe néztem annyi bajnak, Mert én a hazáért ontottam a vérem, És azért az utód haláját se kérem. A szükségesü hála sok czudart magasztal. Öcskös! Én beérem a jó öntudattal.

De nem türöm azt se, ha pocskondiáznak, Kis velejü szóval földig legyaláznak. A körmödre ütök, ha paczkázol velem, Ha észre nem térít atyai levelem. Még szádból viharzik ellenem szócata? Azt hiszed nem voltam én is demokráta? Molnár legény voltam, gróffa abból lettem. Öcskös! Te nem állasz semmiben felettem.

Vagy talán az bántja májacsk dat épen, Hogy derekabb legény voltam mindenképen? Lábalattí porból nagy polezra jutottam. S a született grófnál jobban álltam ottan. Ezt irigyled, Öcskös! Irigyled hiába. Elmehetsz busolni Bergengóziába. Te maradsz ami vagy! Nagyságos „demokrat” Hiába kötözöd szép szavaid esokrát.

A malomkövet is lefitymálta nyelved, Szerencséd, hogy nem kell utánam emelned, Nem birná mind együtt a familiád sem, Nem birta, jól tudom, még az ősapád sem. Ki nekünk hárfázik, az a híres ösöd, Csafalinta módon egy kavicsesal győzött. Czimboráid ma is kavicsesal dobálnak. Ablaknak menj, Öcskös, ne Kinizsi Pálnak.

Te ablakbeverő, nagy szocziálista, Melyet rólam ejtél, egy szavad sem tiszta. Ha én a törökkel diadalra szálltam, Páros karddal rendre tar fejtét kaszáltam: Azért cselekedtem, hogy védjem hazámat, Javáért karomat jártattam nem számat, Csuf kappan viadalt bár porig letárgyalj: Öcskös! — az én harcrom nem volt tyuk-szempárbaj.)

Olyan romlott benned a szív és az elme, Hogy kihalt belőled a haza szerelme? Noha bálványozod az emberiséget: Megtagadni sem kell hazádat e végett, És a ki hazáját igazán szereti, Érte életét is a kockára veti. Halld, zengi a költő: Sehonnai ember, Aki a hazáért, ha kell, halni nem mer.

Egy szó, mint száz, öcskös, ha visket a nyelved,

Nem jó lesz a neven' a hegyére vened. Marjad az ösödöt, nagyerejü Sámson, Kinek vaskezében véres a számarcsont. Verekedett az is. Hozzám semmi közöd, Ha megbaraczkollak, azt meg nem köszönöd. Mint a palacsinta, olyan lesz a fejed, Most elég! Csöndesség, jó békesség veled.

Sebestyén diák.

NAPI HIREK.

A vadasdi ev. ref. lelkész levele.

A vadasdi református székely testvéreink templomára a debreczeni hívek is adakoztak. És mint a vadasdi református székelyek ősz lelképásztora, Simon Elek ev. ref. lelkész írja, a Debreczenben is megfordult két derék székely presbiter hazaérkezett. A vadasdi lelkész midőn kedves levélben számol a gyűjtés eredményéről, egyházközsége állapotát röviden festi, áldást kér a jótékony debreczeni testvérekre. A levélből az is kitűnik, hogy ideiglenesen segítve van ugyan a derék székely református egyházon, de nagy terheik még mindig maradtak fent; azért testvéreink jóindulatába ajánljuk továbbra is a vadasdi székelyeket. Megemlítjük még, hogy a vadasdi lelkész urnak a levélben jelzett érdekes székelyföldi cikkét lapunk szombati tárczarovatában fogjuk közölni. Maga a levél így hangzik:

Tekintetes Szerkesztő Ur!

A követeink három havi bolyongás után haza jöttek. Az eklésia részére — a magok 3-ad rész illetőségén kívül, beszámoltak, a Debreczenből küldöttekkel együtt 870 kor. 14 fillért.

Ezzel a legégetőbb szükségünk fedezve vannak ugyan, de még templomunk belseje felszerelésen és 1000 korona terheli egyházközségünket a Gres Intézetben. Ha nem rendre valahogy Isten segédelmével ettől is megmentődünk. De Debreczen csak egy van széles Magyarhonban és Erdélyben. Tartsa és áldja is meg Isten a város minden férfait és nőit, nagyjait és kicsinyeit szíves pártfogásukért s virágoztassa az egész várost kálvinista egyházunk dicső ságére.

Egy cikkekset küldök pókai pap koromból tapasztalataimról. Ha használhatja, használja föl lapfőteleknek.

Szíves üdvözléssel maradok tekintetes szerkesztő urnak.

Vadasdon 1902. jan. 19. én,

alázatos szolgálja
Simon Elek,
ev. ref. lelképásztor.

A debreczeni ev. ref. egyház

közalapi állandó bizottsága 1902. év január hó 24-én d. u. 4 órakor az egyház tanácsstermében ülést tart. Tárgyak: az 1901. évi közalapi számadás megvizsgálása.

Puky Gyula főispán és a debreczeni egyház.

Puky Gyula, Debreczen város és Hajdumegye főispánja a magyar kálvinista egyháznak őszintén buzgó, tevékeny, kiváló fia. Már régebben viselte az egyházkerületi tanácsbírói tisztet, utóbb a budapesti ev. ref. egyháznak volt a főgondnoka, szóval hasznos tevékeny-

séget fejtett ki egyháza életében is. — Ezen érdemeit méltányolta a debreczeni ref. egyház presbiteriuma, mely tegnapi délután fejezte be folytatását mult vasárnapra egybehívott közgyűlésének. A közgyűlésnek egyik érdekes tárgya volt az egyházkerületi tanácsbírói állásokra a debreczeni egyház szavazatának leadása. Ez a szavazás a folytatólag tartott gyűlés első ciklusában hajtatott végre. Szinay Gyulának azt az indítványát, hogy az egyik tanácsbírói állás betöltésénél **Isaák Dezsőre**, a másikonál **Puky Gyulára** adja az egyház a maga 10 szavazatát, a gyűlés egyhangulag s lelkesedéssel fogadta el.

Adomány az ingyen kenyérre.

Lusztig Karoly kereskedő 5 koronát adott át az ingyen kenyér javára. Az adományt rendeltetési helyére juttatjuk.

Puky Gyula főispán

szombaton hazaérkezik Budapestről. Puky Gyula főispán ugyanis, családját látogatva meg, huzamosabb ideig időzött Budapestben.

Vázsonyi nyilatkozata

Vázsonyi Vilmos tegnap táviratot intézett lapunk főszerkesztőjéhez, a melyben többek között a következőket írja:

«Hosszu beszédemről rövid kivonatot hozott lapod és a kivonatolás által elferdítette szavaim értelmét. Én a történelem helytelen tanítási módja ellen szoltam. Mily magasztalásai emlékeztem meg nemzeti nagyságainkról, azt te jól tudod, hiszen hallottad beszédeimet.» stb.

Dr. Vázsonyi.

Vázsonyi Vilmos ur tehát maga sem tagadja, hogy a történelem **helytelen** tanítási módja ellen nem szoltott volna. Csupán azzal takarózik, hogy hosszu beszédéből rövid kivonatot hozott lapunk és a kivonatolás ferdítette el szavai értelmét. Hivatkozik arra is, hogy később (fehér abrosz mellett) mily magasztalólag emlékezett nemzeti nagyságainkról. Ez nem czáfolat. Ez nem mentség. Mert:

a) beszédjét Löw József, lapunk s szerkesztője a V. V. képviselő ur szabadelőadása folyamán jegyezte le; sőt, segéd szerkesztőnk felkérése folytán egy másik debreczeni uri ember is jegyezte az előadást, még pedig igen bőven, részben gyors írással. — Ezen két jegyzés alapján írta meg azután segédszerkesztőnk a V. V. képviselő ur beszédét, mely nem rövid kivonat, mert lapunkban rendes szélességgel egy teljes oldalra terjedt. A két feljegyzést is — különben — megőriztük.

b) Annyit megengedünk, hogy sajtóhiba csuszhatott be a beszédbe, de minden ferdítés ellen tiltakozunk;

a mi különben felesleges részünkről, hisz maga V. V. képviselő ur elősmeri, hogy szoltott a történelem helytelen tanítása ellen.

c) Most már az a kérdés, hogy mit szoltott? Tudósításunk szerint ezeket mondta:

„A mai iskolai neveltetés a vérontás apologiája. Ott van a történelem. A történelmet tanulva, folyton verekedést, csatározást tanulunk. — A zsenge ifju nem hall nagy szellemekről, tudósokról, hanem a nagy hős Kinizsiről, ki félkezével felemeli a malomkövet, ki husz törökkel viv egyszerre, egy-egy megölt törököt fog a két kezébe, egyet a fogai közé s így tánczol. Mikor az ifjuság folyton a vérontás gloriifikációját hallja, olvassa, természetes az ifjuságban feléled a vérszomj, a szelidített kulturbestia ver gyökeret. Ha feladattal akarja teljesíteni a pedagógia, a vallás, akkor ezt ki kell irtani, gyökerében megtámadni, s ha ezt a feladatot teljesíti, akkor a társadalomban nem az erőszak, nem a vérszomj fog érvényesülni.“

d) nyilvánvaló tehát, hogy ezen Kinizsi Pálos példa után jogosan háborodtunk fel. És Vázsonyi Vilmos demokrata képviselő urat az elősmerés helyett méltán részesítettük visszautasításban és leczkében. Rászolgált. — Máskor megfontolatlanul, tapintatlanul ne használjon csapongó ötleteinek a megvilágítására olyan szerencsétlen példát, melyet magyarázni lehet, mely a nemzeti érzést sérti, fölháborítja. Most tapasztalhatta, hogy sem kiváló tehetség, sem a tudomány vértje nem szabadíthat fel senkit — őt sem — önérzetes nemzet szent hagyományainak, eszményeinek figurázására. Mi különben szívesen vesszük tudomásul, hogy Vázsonyi Vilmos demokrata képviselő urat szándékosság nem vezette és hódol nemzetünk minden nagyjai előtt; ez becsületbeli, hazafias kötelessége is minden embernek, a ki a magyar nemzet tagjául vallja magát. És igazán megdöbbentő volna, ha a magyar parlamentnek bármely tagját ezen legszentebb kötelességre közönséges, külső embereknek kellett volna megtanítani.

Ifjabb Móricz Pál.

a „Debreczen“ felelős szerkesztője.

Az izr. hitközségi tagok figyelmébe.

Beküldetett: Értessitnek a t. tagok, hogy a Deák-Ferencz-u. templomban az istentiszteletet további rendelkezésig a következő időben fog tartatni és pedig: Péntek este fél 5 órakor, Szombaton d. e. 9, és d. u. fél 4 órakor. Köznapokon reggel fél 7, és este fél 5 órakor.

A debreczeni atleták mulatsága.

Beküldetett: A Debreczeni Torna-és Kerékpáros Egyesület 1902. jan. 19-iki hangversenyén felül fizettek, Dr. Láng Sándor 6 kor. Bethlen Sarolta grófné 2 kor. Lestyán Adorján 3 kor. Molnár Ernő 1 kor.

dr. Propper Mór 1 kor. Szücs János 6 kor. Sonnenbergék 4 kor. Összesen 23 korona: a mit az egyesület nevében ezennel köszönettel nyugtáz dr. Varga Lajos egyleti pénztáros.

Debreczen város vagyona.

Tegnap már megírtuk, hogy Vecsey Imre tanácsnok tb, főjegyző lazás szorgalommal dolgozik a város vagyonának összeállításán. Tegnap közöltük Debreczen város földbirtokainak értékét s ma már Vecsey Imre összeállítása alapján közölhetjük az erdősegek értéket. A leltár szerint a debreczeni határban van a városnak 6.881,718 korona értékű, a határon kívül 1.146,346 korona értékű erdősege; kaszálója van a városnak a debreczeni határban 134,931 korona 56 fillér, idegen határban 307,167 korona értékben. Az összes erdősegek értéke 8.470,163 korona 10 fillér. A város összes földbirtokának értéke, beleszámítva az erdősegeket is 28.832,890 korona 23 fillért tesz ki. Most az épületek értékére kerül a sor.

Diszes esküvő.

Diszes esküvő volt ma városunkban. Kaufmann Izidor nagykarolyi földbirtokos esküdött örök hűséget Bechert Ilonkának, Bechert Manó nagykereskedő és törv. hatósági bizottsági tag kedves leányának. A polgári esketést, mely 10 órakor volt, déli 12 órakor az egyházi esketés követte a Deák Ferencz-u. izr. templomban, mely zsűfolásig megtelt diszes közönséggel. Az ifju párt Krausz Vilmos főrabbi áldotta meg. Déli 1 órakor az „Angol királynő” étteremben nagy lakoma volt.

Eljegyzés.

A debreczeni 7. Vilmos huszárezred rokonzenes kapitánya Nedeczky Ferencz eljegyzte Fenyéri Zádor Lajos nagykereskedő szeretetreméltó, bájos leányát Vilmát

A husárcsarnok és a tanács.

A városi tanács ma d. e. tartott ülésén határozott a husáru csarnok ügyében. Ma vette tárgyalás alá a kiküldött vizsgálóbizottságnak lapunkban is ösmertett véleményes jelentését.

Egy fiatal asszony halála.

Bárany Mór hajdúvármegyei virilistát, előkelő nádudvari lakost és családját mély bánat sújtotta le. Meghalt leányuk egy kedves, fiatal özvegy, néhai Bartha Simonnak az özvegye. A részvételtől gyászról a bánatos család gyászjelentést adott ki, mely így hangzik:

Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk a legjobbj gyermek, anya, testvér, unoka és rokon Özv. Dr. BARTHA SIMONNÉ szül. Bárany Gizellának életének 24 dik, házasságának más dik évében és özvegysege ötödik hónapjában rövid szenvedés után folyó hó 22 én hajnali 1 órakor történt gyászos elhunytát. A drága hült tetemei f. hó 23-án délután 3 órakor fognak a hajdu nádudvari izr. sírkertben örök nyugalomra tetetni. — Hajdu-Nádudvar 1902 január hó 22-én. Bartha Magduska kis leánya. Bárany Mór és neje szül. Fürst Berta szülők. Fürst Ignátz és neje nagyszülők. Dr. Weisz Ferenczné szül. Bárany Regina, Bárany Rózsika, Bárany Adél, Bárany Andor testvérek. Dr. Weisz Ferencz sógora.

Rákóczi és a törvényhozás.

Van temérdek sok törvényünk. Nagy része rossz törvény, csaknem mind magyartalan törvény, fogyatékos elme szüleménye, de van hazafiatlan törvényünk is. Nem mostanában hoz-

ták, de nincs eltörölve. Benne van törvénykönyvünkben s annak egyik szégyenlapját alkotja. Ez a törvény az 1715. XLIX. törvény. Szól pedig egyik része a következőképen:

„Ámbár a legujabb lázadás fejeit, Rákóczit és Bercsényit s bármely rangu és rendü parthiveket a szatmári megegyezés előtt összesen és egyenként országgyűlésileg száműzték silyenekül mondták és jelentették ki.”

„Mivel mégis a kitűzött határidőre s következőleg a bünbocsánat és kegyelem elfogadására, Rákóczi és Bercsényi s némely mások is vissza nem jöttek, sőt a szörnyű felségsértés ki sem mondható bünében mostanig is makacsul megmaradtak: ezért mindazokat, kik a fentjelzett határidőre meg nem jelentek, vagy a fentebbi módon vissza nem jöttek s így elegend is távol vannak, előbb nevezett főnökeikkel s vezéreikkel együtt, mint törvényes királyunknak s a hazának nyilvános ellenségeit és mint árulókat s az igaz szabadság felforgatóit, a jelen határozat erejével összesen és egyenként törvényesen száműzöttéknek s az érdemelt törvényes büntetés rájuk szabása végett mindenütt üldözendőnek s elfogatandóknak, összes ingó és ingatlan javaikat pedig a királyi kincstár részére elkobzandóknak nyilvánítják és jelentik ki.”

És ezt a törvényt magyar emberek hozták. Az szent igaz, hogy labanczok voltak. De gyalázatosak is voltak, a kik megalkották. Rákóczi és Bercsényi tul volt már régen a határon, a kuruczok Majtény mezőn le rakták a fegyvert, összetörték a tárogatókat és megkötötték a szatmári békét. A német lett az ur az országban. Békekötés előtt ígért mindent, néhány esztendőre azonban a béke megpecsételése után ilyen törvényt hozott a nemzet ügyének igazi védelmezői ellen. Igazi labanczmunka és nagyon gyáva munka. Régen hozták ezt e törvényt, de még most is arczunkba kergeti a vért, ha elolvassuk. Ki kell tépni törvénykönyveinkből minél gyorsabban. Fiatal emberek, egyetemi polgárok kaparták ki ezt a törvényt először és mélységesen megbotránkoztak rajta.

És elhatározták, hogy figyelmeztetik apáikat, a magyar törvényhozókat erre az utalatos bünre. És megkérik őket, hogy mint törvényhozók dobják ki ezt a törvényt s hozzanak olyant, a mely glorifikálja Rákóczit, Bercsényit és a nemzetnek többi nagy hőseit. Meg is követelhetik ezt. Joggal követelhetik meg, mert ez kötelességük a törvényhozóknak.

Hogy akarhatná a magyar szabadságot, miképen törekedhetnék a tökéletes függetlenségre, ha ellensége bármelyik pillanatban a magyar törvénykönyvből fejére olvashatja, hogy

nagy fiai, hős vezetői a „hazának nyilvános ellenségei” voltak, kiket mint árulókat s az igazi szabadság felforgatóit száműzték, üldöztek, meggyaláztak, megcsufoltak és vagyonukat elkobozták a kir. kincstár részére?

Az országgyűlésnek kötelessége ezzel a törvénytől minél előbb végezni. El kell temetni mélységes mélyre, hogy soha föl ne támadhasson. És jegyezzük meg jól, a mit már ugy is régóta keserves tapasztalásokból tudunk hogy tenger sok bajunk van törökkel, tatárral, mindenféle belső ellenséggel, de legveszedelmesebb ellensége a magyarnak, mégis csak a labancz volt.

Csak az készíthetett ilyen törvényt. (E—s.)

Debreczeni rövid hírek.

A sámsoni család asszonyt, D. Mihályné Hüse Juliannát már régóta ösmeri a debreczeni rendőrség. A furfangos menyecske az egyes családok ügyes-bajos dolgait kifürmendereskodván, azt zsarolásra, csalásra használta fel. Utóbb hamis ürügy alatt, Király Lajosné-től esalt ki 3 koronát, midőn családja kiderült, feljelentették. Most a rendőrség fogja, vizsgálatot indítottak ellene. — **Simonffy Imre** polgármester házában szobabérlők az Angol királynő és a Frohner-szálló portásai. A két portásnak a szobaja ajtaját tegnap este ösmeretlen tettesek feitörték, és különféle eszközökön kívül 120 korona értékű ruhaneműt tolvajlottak el tőlük. — **A vasuti állomáson** botrány játszódott le tegnap éjszaka. Két kapatos uri ember belékötött egy harmadik uri emberbe A rendőrség vizsgálatot indított. — **Klein Adolf** Phoenix biztosító társaságnak volt biztosítási ügynöke. A társaság nem ösmerete, hogy kit fogadott fel. Ugyanis Klein Adolf okirat-hamisítások, orgazdaság miatt már 3 évet töltött börtönben. Mostan is kibujt a szeg a zsákból. Hogy biztosítási jutalékhoz juthasson a dologról mit sem sejtő gazdámbernek nevére, kötvényeket állított ki és hamisított. E hamisítások miatt 2 évi fegyházra ítélte a debreczeni törv. Klein Adolfot. **Hüse János** óratolvajt, öt rendbeli kisebb-nagyobb lopasért egy évi börtönre ítélte a törvényszék. — **A kollegium ifjusága**, az ev. ref. főgymnáziumi önképzőkör, f. hó 26-án Mikes Kelemen ünnepélyt rendez.

Hírek a nagyvilágból.

Krüger elnök kijelentette, Chamberlain beszédére, hogy a burok csak akkor kötnék békét, ha az angolok meghagyják nekik a függetlenségüket. — **Erzsébet királyi** herceg kisasszony az udvar méltóságainak jelenlétében, esküvel mondott le maga és utódainak a koronához való jussához. A koronát menyasszonyi konttyal cseréli fel. — **Legyen boldogsága teljes.** — **Rablók egy hajón.** Honkongból táviratozzák a Reuter-ügynökségnek: Egy személyszállító aszadra, a melyet e hónap 19-én egy angol vontatógőzös a nyugati folyón vontatott 12 rabló becsempészte magát, a kik utközben az utasokat fosztogatni kezdtek. Egy segítségül jött őrnaszád legénysége 6 rablót elfogott. A többi 5 rabló a vontatógőzös fedélzetére jutott és legyőzték a legénységet. Ezután újból elhagyták a vontatógőzöst és a legénység 2 emberét tuszokul magukkal vitték. A legénység hátramaradt részének a rablók azt mondták, hogy a magukkal vitt tuszokkal ugy fognak bánni, mint a hogyan az elfogott rablókkal bánni szoktak. —

„Tartalékos tiszteknek és hadapródoknak“

szükséges egyenruhákat és felszereléseket előírás szerint legjutányosabban és szolid kivitelben készít Falkenflug és Gottlieb egyenruházati és hadi felszerelési intézete Budapest IV., Váci-utca 34. Klotild főhercegnő ö. cs. és kir. Fensége palotájában. Argyezéket és egyéb felvilágosítást ingyen és bérmentve küld ezen elsőrangu és megbízható czég.

Az Egyetemi Nemzeti Párt és Vázsonyi Vilmos.

A Budapesti Hírlap ezeket írja: Megirtuk, hogy a nemzeti párti egyetemi ifjuság tegnap este gyűlést tartott, a melyen elhatározták, hogy Vázsonyi Vilmos országgyűlési képviselőnek Debreczenben mondott beszédet memorandum alakjában a képviselőház elé terjesztik, hogy az itéljen róla. A párt holnap reggelre nagy hirdeteseket ragasztat ki, a melyben hevesen kikel Vázsonyi ellen. A kiáltvány idezi a debreczeni beszédnek ezt a részét:

Az iskolai neveltetés nálunk a vérontás apologiaja ott van a történelem. A történelmet tanulva, folyton verkedest, esatározást tanulunk. A zsenge ifju nem hall nagy szellemekről, hanem a nagy Kinizsiről, a ki husz törökkel viv egyszerre. Mikor az ifjuság folyton a vérontás glorifikációját, hallja, olvassa, természetes, hogy az ifjuságban föleled a verszomj, a szelidített kulturbestia ver gyökeret. Ha föladat akarja teljesíteni a pedagógia, a vallás, akkor ezt ki kell irtani:

A kiáltvány oda konkludál, hogy a hazaáruló Vázsonyi pusztuljon ki a magyar törvényhozó testületből, mert annak méltatlan tagja lett. Benedek János országgyűlési képviselő ma egy debreczeni újságban védelmébe véve Vázsonyit, ez írja:

Nem felel meg a valóságnak, hogy Vázsonyi nemzetünk történetét csak egy hanggal is piszkolta volna. Kinizsit tényleg említette futólag, de nem abból a szempontból, hogy őt mint nemzeti hőst legyátázza hanem példaként említette föl, hogy gyermekkori tanulmányai közt legendaszerű jelenet gyanant emlékezik arra, mikor az egyszerű molnarlegényből törökverő hőssé lett Kinizsi egy-egy megölt törököt fog a két kezébe, egyet pedig a fogai közé s így tanzol. S hivatkozott egyéb példákra — de nem a magyar nemzeti történelemből — melyek nem egészen alkalmasak a humanizmus szellemének a gyermeki szivbe való beplantálására.

Már most két tanu van a dolgra: a debreczeni újság, melyből a fiatalok idéznek es Benedek János ur, a ki megszelidíti a dolgot, de a tendenciát beismeri. Mi azt gondoljuk, hogy Vázsonyi Vilmos urat nem hazaárulással kell vádolni. A mit ő Debreczenben csinált, az egyszerűen maniakus együgyűség és demokrata tapiutatlanság. Mielőtt ilyen szempontból kipisztítja a mi történelmünket es hőseinket, számoljon le az ó-testamentommal, a Makkabeu sokkal es a filiszteus veró Sámsonnal es a többiekkel.

Rosszul állanánk civilizáció dolgában, ha az ó-testamentomot egy humanus demokrata megsemmisítette volna, vagy ha Kinizsi es tarsai nem védelmezték volna a török ellen a kereszténységet, hanem megadták volna magukat. Féi Europa ma is — Balkán volna s Vázsonyi Vilmos aligha volna terézvárosi képviselő.

Farsangi naptár.

Jan. 25. A kereskedő bál a „Biká“-ban

Jan. 26. Polgári kör bálja.

Febr. 1. Bohóc estély.

Febr. 2. Iparoskör bálja.

Febr. 5. Jóték. nőegyl. teaestélye.

Febr. 8. A jog. es tisztv. kör bálja a „Biká“-ban.

Febr. 8. A Stern-fele munkások bálja a Margitban.

Febr. 15. Filler egylet vigestélye.

SZINHÁZ.

Műsor.

Pénteken. A bérletben A páholy.

Szombaton, B bérletben Gasparone.

Vasárnap, délután félhelyárrakkal: A gyimesi vadvirág.

Este bérletiszűnetben A zsidó honvéd.

Helyi piaczi árak.

— A vásárfelügyelőség jelentése. —

Az 1902. évi január 20-án megtartott heti vásárok árai:

	kor. fill.	kor. fill.
Buza	17.40	17.20
Kétszeres	14.80	14.60
Rozs	13.40	13.20
Árpa	11.—	10.80
Zab	13.60	13.40
Tengeri	9.20	9.—
Köles	9.—	8.80

	kor. fill.	kor. fill.
100 kg. Szalonna sós	80.—	84.—
„ uj	—	—
Háj	96.—	100.—
Zsir	104.—	108.—
Kih. sertés	80.—	84.—
Sertésbű	84.—	86.—
Széna 100 kg.	5.80	5.60
„ II. rendű	4.40	4.30
Ló felhajtattott	—	570 darab
Elkelt	—	230
Szarvasmarha felh.	—	620
Elkelt	—	340
Sertes felhajtattott	—	2130
Elkelt	—	696

Tagosítás vérrel.

(Levél a székelvöldről.)

Alsó-Idecs 1200 lélekből álló szász község s népe kizarólag mezőgazdaságból él. A szegénység óriási. Az embereknek mélyen becsott a szemök, fonnyadt az arcuk. Tisztán lehet látni, hogy az állatkínzashoz hasonló rossz táplálkozás okozza ezt. Mégis, dazásra az óriási nyomornak, minden házbán példás a rend es tisztaság, ami azt mutatja, hogy a lakosságban megvan az iparkodás, de a sors üldözi őket. Alig van 3—3 birtokos, akinek 20—24 hold földje van. Legnagyobb része azonban alig bír 3—5 hold földdel. Ehhez a nagy szegénységhez járul az a körülmény is, hogy a szántóföldek a hegyoldalra a sós talaj miatt terméketlenek. Az alantas helyeken pedig a Maros minden évben kiárad es elmosza az elszegényedett gazdákat termését. Vannak ugyan itt-ott, elszórva egyes termékeny

helyek, de az alig termi meg a mindennapi kenyeret.

Schwartz Mendel czégnak volt 170 holdnyi földje, amit részben dolgoztatott eddig a szegény néppel. Ezelőtt két évvel a czég eladta a szétszórt birtokot Klosz Sámuel szászrégeni szeszgyárosnak, a ki látva, hogy birtoka terméketlen talajon van, kérte a tagosítást. Itt kezdődik a véres drama első felvonása. Klosz ezt a szerencsétlen községet még boldogtalanabbá akarta tenni kapzsizságával. A dussgazdag szeszgyárosnak az volt a czélja, hogy a 170 hold terméketlen birtokát befolyásaival kicserélje első osztályu birtokkal. Midőn a nép megtudta, hogy Klosz kérte a tagosítást, lángba borult az egész falu népe. Titkos esszejöveleket tartottak, sőt az utóbbi időben már a falu házában nyílt ülésben tiltakoztak a tagosítás ellen. Az elkeseredés mult hét elején érte el a tetőpontot. Az asszonyok egész héten jajveszékelve jártak-keltek, mert tettek, hogy őket a tagosítás koldusbotra fogja juttatni.

Folyó hó 18-án, szombaton reggel Alsó-Idecsen kiszállott a tagosítási bizottság 4 csendőrrel. A bizottság tagjai voltak Horváth táblabíró, Klosz Ödön, Keppich József ügyvéd, Harsia János szintén ügyvéd, es Szász Béla a köresoport jegyzője.

Körülbelül 3000 emberből álló tömeg várta a bizottságot a lutheránus iskola előtt ahol a gyűlés megtartása tervezve volt. A tömeg az érkezőket morajjal fogadta. Azonban még nem lehetett semmit se észre venni, hogy orkán fog kitörni. Midőn a bizottság leszállott a kocsiokról, Horváth es a többi minden baj nélkül hatoltak a terembe. Utoljára maradt Klosz Ödön. Őt már nem akarták beengedni a terembe. Erre Klosz köpenyegé zsebéből revolvert rántott es a népre szegezte azt es így szólott a tömeghez:

„Engedjetez utat, különben lövök“.

A tömeg erre a fenyegetésre utat engedett Klosznak. Azonban a revolver veres posztó volt a nép szemében s minden jelenlevő egyszerre kiáltotta: Nem kell tagosítás! Vigyék el innen Kloszt! Benn a tárgyalási teremben szintén óriási volt az izgatottság. Klosz szeretett volna menekülni, de nem tudott. A nép elállta az útját, sőt valaki széket fogott, hogy Kloszt agyonüsse. Ekkor az egész hivatalos apparátus es a csendőrök előtörték s felszólították a népet, hogy távozzanak. A polgárok erről mit sem akartak tudni. Sőt a felszólítás után a tömeg zugni kezdett es megrohanta az épületet s egy hatalmas közáporral felelt a felszólításra. A nagy zűrzavart a csendőrök arra használták fel, hogy Kloszt a szorongatott helyzetéből kiszabadítsák.

Midőn a csendőrök Kloszszal kiértek a szabadba, a nép közáporral fogadta es Klosz több köttől találva, verbeborult. Erre a csendőrök szuronyt szegezve a népek, hátrálva igyekeztek kijutni a faluból. A nép azonban iszonyu szitkozódással es dühvel nyomult a csendőrök után. Már oly közel jutott a nép a csendőrökhöz, hogy dgy ismeretlen Bokor Mózes csendőrt megsebesített. Ezt követte egy másik botütés, amely szétzúzta Csutak Mihály csendőr fegyverét a tarézt. Erre Csukás György őrsvezető kiadta a parancsot a lövésre. S eldőrdült az első lövés, mely után szivettépő jaggatás hallatszott es többben a földre hullottak. A nép azonban még mindig a csendőrök felé tartott, mire még tízet löttek a csendőrök. Erre a nép oszladozni kezdett. A helyszínen 12-en maradtak, vérükben fetrengve iszonyu kínok között. A csendőrök egész a hidig vonultak vissza. E közben megérkezett

Klosz kocsija és Kepich ügyvéddel azonnal elhagyták a falut.

A lövéseket nagy csend követte. A csendörök látva, hogy túl vannak a veszélyen, siettek Horváth bírót, aki az iskola ablakából nézte végig a kínos öldöklést. A tömeg nem haragudott rája, mert az egész gyűlés csak Klosz ellen irányult, ki okozta az egész esetnek.

Az első segélyt a csendörök nyújtották. Amíg a csendörök összeszedték a sebesülteket. — addig megérkezett az orvos Szász-Régenből és a sebesülteket bekötözték. Később megérkezett dr. Borbáth Jenő körorvos s így a sebesültek kellő ellátásban részesültek.

Helőn reggel érkezett meg Alsó-Idécsre a vegyes bizottság a vizsgálat megajtására. A polgári részről jelen voltak: Farkas Albert alispán, Nyárádi Károly főszolgabíró, Köllő Ignác vizsgálóbíró, dr. Agyagási Károly törvényszéki főorvos, dr. Zeigler Károly törvényszéki orvos, gróf Lázár Miklós királyi ügyész, dr. Borbáth Jenő körorvos és Szobonya Béla törvényszéki jegyző. A katonaság részéről jelen voltak: Mesterházi dr. Nagy László hadbíró, Poljansky Dénes nyugalmazott csendőrszázados bírósági tollnok Kolozsvárról és dr. Tamási István honvédezerorvos M.-Vásárhelyről. A bizottság a legnagyobb lelkiismeretességgel, minden pártállás nélkül vezeti a nyomozást.

KÖZGAZDASÁG.

Gabonaértékesítési szövetkezetekről.

(Német gazdák szervezkedése).

A gabonának szövetkezeti úton való értékesítését különösen a badeni nagyhercegség sorozta elsőrendű kormányzati gondjaiba. Nemesak széles körben buzdítja az érdekelteket szövetkezeti akcióra, nemcsak kiküldi szakközveit oktatásra, ahol a szövetkezet megkezdi működését, de pénzügyi segélyeket is oszt ki, ha mindazonáltal Badenben a fellállított gabonaértékesítő szövetkezetek nem eléggé jól prosperáltak, annak az az oka volt, hogy ott is hiányzik a szövetkezeti szellem, melyre ezek során át nevelni kell a népet. De azért vannak falusi szövetkezetek már jócskán s a tapasztalat az, hogy a szűk keretek között mozgó, saját erejükre utalt helyi jellegű szövetkezeteknek a szervezett gabonakereskedelemmel szemben ellenálló képességük nincs. Hiányzik az üzemi vitelehez érő és kereskedelmi jártassággal bíró vezető kéz, mely a konjunktúrák előnyeit kihasználja, avagy azok rosszabbodását, elkerülni tudná.

De sikerült ezeket a bajokat is elhárítani. Ugyanis a kis falusi gabonaértékesítő szövetkezetek beléptek tagokul a badeni mezőgazdasági fogyasztási egyletek kötelékébe, mely hajlandó volt a nagyhercegi kormány tetemes támogatásával a badeni gabonaértékesítés ügyét kezébe venni és szervezni.

Érdekes lesz, miután a gabonaértékesítő szövetkezetek létesítése kérdésénél mi a kezdet kezdetén állunk és az ottani schémán talán indulhatunk, hogy a szervezésnél mely irányelvek érvényesültek?

Első sorban is a gabonaértékesítésre kiadott szövetkezetek és fogyasztási egyletek a reájuk legtöbb nehézséggel járó kockázattól és a gabona eladási üzletétől szabadítandók meg akként, hogy ezek a mezőgazdasági fogyasztási egyletek központi kötelekbe ruházandók át, mely az összes gabona eladását egy kúron, a gabonakereskedelem terén jártas és csak szakképzett ke-

reskedő személyzettel bíró galona adás-vételi iroda útján eszközölheti.

Az iroda a gabonát a különböző helyi vagy kerületi értékesítő és fogyasztási szövetkezetek útján vásárolja össze és pedig a fogyasztási egyletek országos köteleknek számlájára a termelőktől átvett gabona mennyiségéhez képest eszközölt készpénzbeli fizetés mellett.

A helyi szövetkezetek tagjainak a szövetkezethez beszállított gabonájuk után fenálló követelése ily módon kielégítettén, a helyi szövetkezetek a gabonaértékesítés gondja és kockázatától felmentetnek.

Mivel továbbá ezen szervezési mód mellett a gabonaértékesítés az országban szakavatott kereskedelmi kezekben központosított, eszközül szolgál arra nézve is, hogy a gabonapiacz irányításában a jövőben érvényre jusson.

A gabonauzlet ezen szervezésénél a helyi szövetkezetek csak mint az országos köteleknek gyűjtő állomása szerepelnek, melyek saját tagjaik gabonáját a központi részére közvetítik, a gabonát szükség esetén tisztítják, raktározzák és a központi által kijelölt vevőnek átadják vagy elszállítják.

A helyi szövetkezetek az előbbieken jelzett közvetítői feladatuknak csak úgy képesek megfelelni, ha alkalmas és céljukhoz képest felszerelt gabona raktárakkal bírnak.

A gabonaraktaarak építése Badenben már sok helyen elkészült s azt tervezik, hogy mindenütt felállítják, a hol gabonát termelnek.

Már a múlt nyáron ez új szervezet életbe is lépett és a Baden nagyhercegségei hírlapi organumok elismerik, de a hatóság egyező jelentéseiből is kiténik az, hogy az új intézményt hihetetlen mérvben felkarolták az érdekeltek és nemzetgazdasági előnyei oly hatalmasan mutatkoztak, aminőre a kérdés szönyegre hozatalakor senkisémm gondolt.

CSARNOK.

Vaterloo.

Eckmann—Chatrián elbeszélése után fordította: ifjabb Mórész Pál.

8.

Goulden apó most felénk fordult, mondván:

— Jözi fiam, mindenki szabad ura az elhatározásának. Számoljon mindenki a lelkiismeretével. Szó sincs róla, XVI. Lajos gyászmiséjét nem kifogásolhatjuk. Barmely párti vagyunk is. Sőt térdre is borulhatunk e gyászmisén, feltéve, hogy rojalisták vagyunk. Hanem ha számításból szenteskedünk ott, ennél biz becsületesebb a kuczokban maradni. A mi tehát XVI-ik Lajost illeti, nekem ő ellene semmi kifogásom. Megmás, ha Pichegru, Moreau és Cadoudal kerülnek szóba. Mert Pichegru seregestül akart az ellenséghez partolni. — Moreau Franciaország ellen harezolt is, Cadoudal pedig gyilkos. Ez a három fajta kapaszkodó ember sorsát mezeidémelte, minket a szolgaság jármába akartak törni. Ha kíváncsi vagy rá, tudd meg, így vélekedek felőlük.

— Ej! Istenkém! Greti anyó dühösen szólt közbe. De hát mit tartozik ez miránk. Nem értjük töredelmeskedünk mi, hanem a házassági engedély levelért. A többivel édes keveset gondolunk. Nemde Jözi?

Nagyon megzavarodtam, mert Goulden ur szívem szerint is őszintén nyilatkozott. Zavarádom nem került el a Goulden apó figyelmét, mindjárt szólott is:

— Ó, felfogom én az ifju emberek szerelmét. Amde ne felejtse Greti anyó, hogy soha semmiért sem szabad a fiatal embernek a becsületérzését feláldozni. De ha József másként vélekedik Pichegru, Moreau és Cadoudal felől, akkor csak hadd szegődjék a bucsu-okhoz, a lelkiismerete sohasem fogja furdalni. Én a magam részéről megvetem az ilyen lealacsonyító komédiát.

— Én is! Most már én is határozottan nyilatkoztam. O igen, én is csak úgy vélekedek, mint Goulden ur.

Greti nénemet boszantotta a dolog. Egész neki vörösödött. De majd ismét szemmel láthatólag beletörődött. De nem minden szó nélkül.

— Hat üsse kő. Maradj itthon. Mi Katiczámmal mégis csak elmegyünk. Persze az a legkönnyebb, kákan is görcsöt keresni. Goulden apó csak mosolygott a nénem zsörtölődésén.

— Igaza van! Mindenki szabad ura magának. Tehát cselekedjen úgy, a hogy jobbnak véli.

Nagynénem mérgeben fogta a kosarat és távozott. Goulden ur mosolyogva intett, hogy kísérjem el.

Gyorsan magamra kaptam a kabátom, aztán nénem után siettem. Utól is értem az utcza sarkán.

Nénem még akkor is berzenkedett. Sietve lépegettünk a piac felé.

— Hát tudd meg már egyszer József, hogy bármily derék ember is ez a Goulden apó; de még inkább igaz, hogy vén boldond. A mióta csak ösmerem, mindig ilyen volt. Rákéseredett a világ öröme, mindennek csak a fonákját kereste mindig. Fogadni mernék, hogy ma is az ő régi republikája (köztársaságja) motoszkál a fejében. . . . Soha el nem felejtheti azt a régi köztársaságot, mikor mindenki egyformán szabad ur volt: a koldus, a serpenyőföldöző, a földöző varga, zsidó és keresztényen egyiránt. Hát hol itt a józan ész? Hát ugyan mit akar voltaképpen az ilyen ember? Már rég kutyába sem venném, ha ily derék ember nem volna. De viszont azt sem tagadhatjuk le, téged jó kenyérkoreső mestersegre tanított. Mindig csak a jószágával élünk, azért csak hálásan tisztelhetjük őt. Azért is siettem el ily hirtelen, mert másképp összevesztem volna vele.

— Azt jól is cselekedte nénem! Mert Goulden urat, ha atyám volna se szeretném jobban, mintahogy nénemet is csakugy szeretem, mint a tulajdon édesanyámat. Semmi sem szomorítana úgy el, mintha egymással összeperelnének.

— Már hogy én olyan emberrel perlekedjek — most már a nénem is enyhült — inkább az ablakon ugrókné ki. . . Nem, nem! . . . De azért az ő szava sem szentírás. És én most is az mondó vagyok, ha azon a körmeneten és gyászmisén részt veszünk, a főtisztelendő ur kieszközli az engedély levelünket, már pedig mégis csak az a földolog.

En hát Katiczámmal mégis csak bucsut járok, de ha már Goulden ur otthon marad, maradj te is inkább otthon. Tudom, hogy úgy is ott lesz a főláros és a környék nagyobbbrésze. Moreau, Pichegru, Cadoudal mellékes, a fő, hogy a mi dolgunk forduljon jóra.

Nénem okoskodását helyben hagytam. Egész a német kapuig kísértem el. Megcsókoltuk egymást s vidáman tértem haza.

— Folyt. köv. —

APRÓ HIRDETESEK.

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Szőlő oltvány eladó Dobi Sándornál H-Nádudvaron.

Kiadó ház nagy udvarral Erzsébet u. 36 sz. a. máj 1-től. Különösen alkalmas iparosoknak, péknek, kereskedőknek. Bővebbet a tulajdonosnál Teleky-u. 5 sz. a.

Köhögésnél legjobb a dr. Burger Borsy-féle **Pemetefü cukorka**. Kapható Borsy cukrazdájában, Jóna és Jóna urak üzletében. 1 dohoz 20 fl.

Eladó tanyabirtok.

A Verrölgly állomásnál 7 nyílas tanyaföld eladó. Értekezhetni Kossuth-Pacsirta u. 29 sz. a. Molnár Sándor tulajdonossal.

Szép bajusz nyerhető rövid időn a híres „Hajdusággedrő” használatával. Egy dohoz 40 fl. Kapható Debreczenben Tóth Béla gyógyszerárban, valamint a készítő Grósz Nagy Ferencz gyógyszerésznél H. Szoboszlón.

Wertheim pénzszekrény 3-as sz. igen jutányosan eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Házasság. 37 éves

csinos barna erőteljes nőien uri ember 3000 kor. evi jövedelemmel biztos állással nőül vesz Debreczenből vagy vidékéről egy polgári vagy gazdalkodó családból származó közep vagy magasabb termelű csinos erőteljes leányt vagy fiatal gyermektelen özvegyet, kinek készpénzben vagy ingatlanban legalább 20 ezer kor. hozománya van, megbízható közvetítőt siker esetén 400 koronával jutalmazok. Csakis teljes czímmel ellátott levelek jan. 25 ig Végli Jenő címre Váci-kört 42 sz. földszint kéretnek Budapestre.

Tanuló felvétetik. Cím a kiadóhivatalban.

7 szobás uri lakás

minden komforttal augusztustól kiadó. Értekezhetni Lőkövits ékszerésznél.

Iskolázott kanári madarak gyönyörű tiszta csengő hangon éneklők olcsón beszerezhető Pesterfia-u. 26.

Asztali almát vegyes fajtákat küld utánvétellel 25 kilótól feljebb franco Lítai állomás a ládat beleértve, kilogrammjára 12 kr. August Zarnik kereskedő Watsch, Lítai mellett, Krain.

Kiadó majorsági föld.

A Hatvan-utcai kert mellett. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Leszállított árak!**Szabó Lajos fiai**

czégnél.

4 1/2 mtr 120 cm. széles fekete szövet frt 1.75
4 1/2 mtr 120 cm. széles színes szövet frt 2.15
4 1/2 mtr 120 cm. széles divat szövet frt 2.25
4 1/2 mtr 120 cm. széles finom szövet frt 2.45
7 mtr jóminőségű velen hazai 2.20
1 db 6 szem. kávé abrosz 1.30
1 „ 6 „ fehér vászon terít. 2.75

Az idény **legújabb** divat szövetje

120 cm. Homespun és (ybeline

ezelőtt frt 2.25 és frt 2.80 most csak

1 frt és 1 frt 30 krajezár.

Valódi moskvai „Karaván Teák”,
Valódi moskvai „Popoff”
Valódi Jamaikai Rum
Valódi francia pezsgők
Valódi francia likőrök
Valódi hollandi likőrök
Valódi francia cognac
Kitünő magyar cognac
Kitünő magyar tokaji asszok
Kitünő magyar pecsénye borok
Kitünő magyar asztali borok
Kitünő magyar tea sütemények
Kitünő magyar cukorka speciálitások.

Kontsek Géza

ujjonnan berendezett üzletében

Kossuth-utca 7.

Uj nagy fűszer árjegyzék kívánatra ingyen.

Eladó akáczfák.

A debreczeni ev. ref. egyház tulajdonát képező Mikepércsi ut baloldalán levő, jelenleg Hidvéger Mihály által haszonbérlet ujosztásu föld területen, az utszélen és a tanyához vezető útmentén, továbbá a földterületnek az uttól a város felőli árok partján, mintegy 656 db. 20—22. éves élő akácfa részletenkint árveréseni eladása elrendeltetvén, ez árverés a föld területen f. hó 29 én d. e. fél tíz órakor fog megtartatni.

Debreczen, 1902. jan. hó 23.

Otrokocsi Végli János

debr. ref. egyházg. gondnoka.

Uj üzlet olcsó árakkal.

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy Debreczenben, Dégenfeld-tér 1 sz. a. (Kenyér piac sarkán)

uj áru üzletet

nyitottam, a hol is

kész ruhák, blouzok, kötények, legfinomabb színes és fekete ruhaszövetek dus választékban raktáron vannak a legegyszerűbbtől a legfinomabbig, vászon és vászon különlegességek, mosó voilok, batistok **feltűnést keltő olcsó árakban** kaphatók.

Csakis akkor méltóztatik elhinni állításom igazságát, ha próbavásárlásnál arról meggyőződik.

Tisztelettel

Steinberger E.

Dégenfeld tér 1. Kenyérpiacz sarkán.

Báli

kifogástalanul

TOILETTEK

Hrabéczy Antal

kelmetestő és vegytisztító intézetében eszközöltetik.

tisztítása

DEBRECZEN

Széchenyi utca 42. sz.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.